TIBBIYOT TALABALARIDA MADANIYATLARARO KASBIY MULOQOT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Yaxshiboyeva Gulbahor Oybek qizi
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Ingliz tili amaliy fanlari kafedrasi dotsenti

Annotatsiya. Tezisda tibbiyot talabalariga ingliz tilini o'qitishda madaniyatlararo kasbiy muloqot kompetensiyasini shakllantirish zarurati yoritiladi. Lingvistik bilimlarning kasbiy, ijtimoiy-madaniy va pragmatik ko'nikmalar bilan bog'liqligi tahlil qilinadi. Bo'lajak tibbiyot mutaxassislarini turli madaniy muhitlarda muloqotga tayyorlashning asosiy yo'nalishlari belgilanadi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, tibbiy ta'lim, madaniyatlararo kompetensiya, kasbiy muloqot, nutqiy etiket, akademik mobillik.

Kirish. Xalqaro ta'lim va kasbiy hamkorlikning kengayishi bo'lajak tibbiyot mutaxassislaridan ingliz tilida samarali muloqot qilishni talab etadi. Bunda grammatik qoidalar va tibbiy terminlarni bilish bilan birga, suhbatdoshning madaniy xususiyatlarini tushunish, nutqiy vaziyatga mos ifoda tanlash hamda o'zaro hurmatga asoslangan munosabat o'rnatish muhimdir. Shu sababli ingliz tili ta'limida madaniyatlararo kasbiy muloqotni shakllantirish alohida pedagogik vazifa sifatida qaralishi lozim.

Mavzuning dolzarbligi. Tibbiy muloqot insonning sog'lig'i, shaxsiy hayoti va hissiy holati bilan bog'liq masalalarni qamrab oladi. Bemorning e'tiqodi, qadriyatlari, oilaviy munosabatlari va individual tajribasi uning savollarga javob berishi hamda tibbiy ma'lumotni tushunishiga ta'sir qilishi mumkin. Til jihatidan to'g'ri tuzilgan nutq ham vaziyatga mos kelmasa, tushunmovchilik yuzaga keladi. Demak, tibbiyot talabalarining ingliz tilidagi tayyorgarligi kasbiy mazmun bilan birga muloqotning madaniy va axloqiy jihatlarini ham qamrab olishi zarur.

Tadqiqot maqsadi. Taqdim etilgan matn asosida madaniyatlararo kasbiy muloqot kompetensiyasining tarkibiy jihatlarini aniqlash va ularni tibbiyot talabalariga ingliz tilini o'qitish mazmuni bilan bog'lash.

Metodlar. Ishda manba matnining mazmuniy tahlili, tushunchalarni qiyoslash, tizimlashtirish va nazariy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tahlil lingvistik tayyorgarlik, madaniy anglash va kasbiy nutqiy faoliyat o'rtasidagi bog'liqlikni ochib berishga yo'naltirildi.

Natijalar va muhokama. Nazariy tahlil madaniyatlararo kasbiy muloqot kompetensiyasini bir-biri bilan bog'langan bir necha tarkibiy jihat orqali izohlash imkonini beradi. Lingvistik jihat tibbiy terminlar, grammatik vositalar va tushunarli nutq tuzish ko'nikmalarini qamrab oladi. Pragmatik jihat esa murojaat shaklini, savol berish usulini va tushuntirish ohangini suhbat vaziyatiga moslashtirish bilan ifodalanadi.

Ijtimoiy-madaniy jihat suhbatdoshning qadriyatlari va muloqotga oid kutishlarini hisobga olishni nazarda tutadi. Bunda bemorning xatti-harakatini faqat milliy mansubligi orqali izohlashdan saqlanish kerak. Uning shaxsiy ehtiyojlarini aniqlash, taxminlarni savollar orqali tekshirish va individual tanlovini hurmat qilish madaniy sezgirlikning muhim ko'rinishidir.

Noverbal muloqot ham ushbu kompetensiyaning tarkibiy qismidir. Ko'z bilan aloqa, tana holati, ovoz ohangi va suhbatdoshlar orasidagi masofa turlicha talqin qilinishi mumkin. Talaba bunday belgilarni vaziyat bilan bog'liq holda tushunishga va o'z xatti-harakatini moslashtirishga tayyor bo'lishi lozim.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Refleksiv jihat o‘z qarashlarini tahlil qilish, stereotiplarni aniqlash va tushunmovchilik sabablarini baholashni o‘z ichiga oladi. Bu jihat kasbiy muloqotda ochiqlik, bag‘rikenglik va moslashuvchanlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Tibbiyot talabalarida madaniyatlararo kasbiy muloqot kompetensiyasini shakllantirish ingliz tili ta’limining kasbiy yo‘nalishini boyitadi. O‘quv mazmunida til bilimlari, nutqiy etiket, madaniy sezgirlik, noverbal muloqot va refleksiya o‘zaro bog‘liq holda yoritilishi zarur. Ushbu yondashuv talabalarni xorijiy hamkasblar va turli madaniy tajribaga ega bemorlar bilan muloqotga tayyorlash uchun nazariy asos yaratadi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.